

## Nr 148

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 30 juni 1937 (nr 655) angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet; given Stockholms slott den 14 mars 1958.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 30 juni 1937 (nr 655) angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.

## GUSTAF ADOLF

*Rune B. Johansson*

---

### **Propositionens huvudsakliga innehåll**

Genom propositionen föreslås att i samband med avvecklingen av garnisonssjukvården i Stockholm den skyldighet som åvilar landsting och städer utanför landsting att utge bidrag till vård av patienter på karolinska sjukhuset skall utsträckas till att omfatta jämväl militära patienter.

---

## Förslag

till

## Förordning

om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 30 juni 1937 (nr 655) angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 30 juni 1937 angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Gällande lydelse)*

## 2 §.

Vårdbidrag, som avses i 1 §, utgår icke

a) om fall, som avses i 4 § lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, är för handen, eller

b) om den intagne åtnjuter *fattigvård* enligt 1 § lagen om *fattigvården*, eller

c) om den intagne är utländsk medborgare, som ej är mantalsskriven i riket, *samt ej heller*

d) *beträffande försvarsväsendet tillhörande personal, som åtnjuter fri sjukhusvård.*

*(Föreslagen lydelse)*

## 2 §.

Vårdbidrag, som avses i 1 §, utgår icke

a) om fall, som avses i 4 § lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, är för handen, eller

b) om den intagne åtnjuter *socialhjälp* enligt 12 § lagen om *socialhjälp*, eller

c) om den intagne är utländsk medborgare, som ej är mantalsskriven i riket.

---

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1958.

---

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1958.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, social-, finans- och ecklesiastikdepartementen anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson, *fråga om bidrag från landsting och städer utanför landsting till kostnader för vård av försvarsväsendet tillhörande personal på karolinska sjukhuset* samt anför.

### **Inledning**

Av de allmänna vårdplatserna på karolinska sjukhuset är ett visst antal avsett för patienter från Stockholms stad och Stockholms län och ett visst antal, de s. k. riksplatserna — beträffande vilka staten ensam svarat för byggnadskostnaderna — för patienter från landet i övrigt. Mellan staten samt Stockholms stad och Stockholms läns landsting har ingåtts avtal, som bl. a. innehåller bestämmelser om skyldighet för staden och landstinget att bidra till sjukhusets vårdkostnader. Beträffande övriga landsting och städer utanför landsting regleras motsvarande skyldighet genom *förordningen den 30 juni 1937 (nr 655) angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet*, i fortsättningen kallad bidragsförordningen. Enligt denna förordning åligger det landsting (varmed här och i det följande jämställas stad utanför landsting) att — då en inom dess område boende person intages vid ifrågavarande sjukhus för vård, som avses i 1 § sjukhuslagen — till statsverket erlægga bidrag till kostnaden för vården, s. k. vårdbidrag. Vårdbidraget skall, oavsett huruvida vården meddelas å allmänt, enskilt eller halvskilt rum, för vårddag utgå med det belopp, varmed den för sjuka från landstingsområdet fastställda legosängsavgiften å allmänt rum vid karolinska sjukhuset överstiger tre kronor. Vårdbidraget utgör nu 47 kronor per vårddag. I vissa fall som anges i 2 § i bidragsförordningen utgår inte vårdbidrag, nämligen om den intagne a) lider eller misstänks lida av könssjukdom, b) åtnjuter fat-

tigvård, c) är utländsk medborgare, som ej är mantalsskriven i riket, eller d) tillhör sådan personal vid försvarsväsendet, som åtnjuter fri sjukhusvård.

Tidigare denna dag har jag anmält fråga om godkännande av vissa överenskommelser med Stockholms stad och Stockholms läns landsting rörande sjukvården i Stockholm m. m. och därvid bl. a. redogjort för avtal mellan kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m., å ena sidan, och Stockholms stad resp. Stockholms läns landsting, å andra sidan, angående avveckling av garnisonssjukvården vid de sjukhus, som står under förvaltning av direktionen för karolinska sjukhuset (se prop. nr 87). I anslutning till dessa avtal har kommissionen föreslagit, att nyssnämnda undantagsbestämmelse i 2 § bidragsförordningen för viss försvarsväsendet tillhörande personal skall utgå. Yttranden över förslaget angående garnisonssjukvårdens avveckling har efter remiss avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen, försvarets sjukvårdsstyrelse, direktionen för karolinska sjukhuset och styrelsen för svenska landstingsförbundet. Svenska stadsförbundet som även beretts tillfälle att inkomma med yttrande har inte begagnat sig därav.

Jag anhåller nu att få taga upp förevarande fråga till närmare behandling.

### **Kommissionens förslag**

Beträffande den ordning som nu gäller för vård av militära patienter från Stockholms garnison och i fråga om de med Stockholms stad och Stockholms läns landsting träffade avtalen rörande den framtida vården av sådana patienter torde jag få hänvisa till vad som anförts därom i prop. nr 87/1958.

Enligt nämnda avtal, vilka är avsedda att träda i tillämpning den 1 juli 1958, skall sådana militära patienter, för vilka staden resp. landstinget enligt sjukhuslagen är skyldig att bereda vård, mottagas på karolinska sjukhusets allmänna vårdavdelningar. Detta innebär att på dessa avdelningar kommer att vårdas militära patienter från såväl staden och länet som riket i övrigt. I fråga om bidrag till vårdkostnaderna för militära patienter, som är bosatta i staden och länet, skall vidare enligt avtalen gälla samma bestämmelser som för civila patienter. Kommissionen anser, att det inte finns anledning att ge militära patienter från riket i övrigt någon särställning när det gäller vårdbidrag och föreslår därför, att huvudregeln i 1 § bidragsförordningen skall få tillämpas även för sådana patienter.

### **Remissyttrandena**

*Medicinalstyrelsen* har tillstyrkt ifrågasvarande förslag. *Statskontoret*, *försvarets sjukvårdsstyrelse* och *direktionen för karolinska sjukhuset* har lämnat förslaget utan erinran.

Däremot har *styrelsen för svenska landstingsförbundet* bestämt motsatt sig den föreslagna ändringen av bidragsförordningen. Styrelsen förklarar att kommissionens inställning, att bidrag till vården av militära patienter på karolinska sjukhuset bör utgå från resp. hemlandsting, strider mot de principer som hittills gällt beträffande avgiftsdebiteringen för militära patienter vid vård på civila sjukhus. Det kan enligt styrelsens mening inte heller anses rimligt, att övriga landsting och städer utanför landsting skall förorsakas ökade kostnader därför att staten träffar avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Styrelsen anför vidare bl. a. följande.

En tillämpning av förslaget skulle för övrigt leda till rätt egendomliga konsekvenser. Det förutsattes i avtalsförslagen att de militära patienterna i första hand skola vårdas å Karolinska sjukhuset, men möjlighet har hållits öppen att vårda dessa även å stadens och länets egna sjukhus. Enligt förslaget skulle försvaret för en militär patient, som ej är boende i Stockholms stad eller län och som vårdas å Karolinska sjukhuset, betala inomlänsavgift, f. n. 3 kr., medan hemlandstinget skulle bidraga med 47 kr. Vårdas patienten däremot å stadens eller länets sjukhus, skulle försvaret betala hela utomlänsavgiften, f. n. 50 kr., eller, om det gäller specialistvård, 80 kr. per dag, då något landstingsbidrag i dylika fall ej kan påräknas enligt gällande utomlänsavtal.

Det är enligt styrelsens mening naturligt att beträffande avgiftsbetalningen för de militära patienterna på karolinska sjukhuset bör tillämpas samma system som gäller för övriga sjukhus. Detta betyder att militära patienter, berättigade till fri sjukhusvård och boende i Stockholms stad och län, betraktas som inomlänspatienter och att de patienter, som bor i annat sjukvårdsområde, betraktas som utomlänspatienter, för vilka försvaret har att erlægga fastställd avgift utan vårdbidrag från landsting eller städer utanför landsting.

### Departementschefen

Karolinska sjukhuset i Stockholm är ett statligt undervisningssjukhus, som är avsett för patienter från hela riket. Enligt särskilda samarbetsavtal mellan Kungl. Maj:t och Kronan, å ena sidan, samt Stockholms stad och Stockholms läns landsting, å andra sidan, har emellertid ett visst antal platser reserverats för patienter från staden och länet mot det att staden och landstinget i princip ersätter staten den del av kostnaderna för sjukhusets drift, som belöper på antalet vårddagar för stadens resp. landstingets sjuka. För patienter från landet i övrigt åligger det under vissa förutsättningar respektive hemlandsting enligt 1937 års bidragsförordning att till sjukhuset erlægga bidrag till vårdkostnaderna, s. k. vårdbidrag. Vårdbidraget skall för varje vårddag utgå med ett belopp motsvarande vad legosängsavgiften överstiger tre kronor. F. n. utgör vårdbidraget 47 kronor. Vad nu sagts om karolinska sjukhuset gäller jämväl beträffande serafimerlasarettet.

På grund av en särskild undantagsbestämmelse i 2 § bidragsförordningen utgår inte vårdbidrag för sådana patienter tillhörande försvarsväsendet som åtnjuter fri sjukhusvård. Till denna grupp hörde ursprungligen såväl officerare och underofficerare som fast anställt manskap och värnpliktiga. Enligt nu gällande avlöningsbestämmelser är det endast det kontraktsanställda manskapet och de värnpliktiga som staten tillförsäkrat fri sjukhusvård.

Militära patienter från Stockholms garnison har hittills vårdats på Garnisonssjukhuset och på särskilda garnisonsavdelningar inom karolinska sjukhuset. Kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. har nu under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande träffat avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting om en avveckling av garnisonssjukvården i Stockholm. Avtalen går ut på att Garnisonssjukhuset och garnisonsavdelningarna vid karolinska sjukhuset skall frigöras för andra sjukvårdsändamål samt att militär personal inom staden och länet som behöver sjukhusvård skall beredas sådan vård på karolinska sjukhusets allmänna avdelningar. Vidare innebär avtalen att militära patienter bosatta inom staden och länet i fråga om bl. a. bidrag till kostnaderna för vården skall jämföras med civila patienter.

Kommissionen anser skäl inte finnas att, när det gäller bidrag till statens kostnader för vården av militära patienter på karolinska sjukhuset, göra någon principiell skillnad mellan patienter hemmahörande i Stockholms stad och län och patienter från övriga delar av landet. Med hänsyn härtill har kommissionen föreslagit att berörda undantagsbestämmelse i 2 § bidragsförordningen skall få utgå, vilket skulle medföra att landstingens skyldighet att utge vårdbidrag utsträcktes till att avse jämväl militära patienter.

Mot kommissionens förslag har vissa invändningar gjorts av styrelsen för svenska landstingsförbundet. Styrelsen anser sålunda, att försvaret liksom beträffande militära patienter på andra sjukhus bör ha att svara för vårdkostnaderna och att bidrag till vården inte bör uttagas från landsting och städer utanför landsting.

Som skäl för att i bidragsförordningen undantaga sådana patienter tillhörande försvarsväsendet som åtnjuter fri sjukhusvård angavs visserligen vid förordningens tillkomst, att skyldigheten att ombesörja den militära sjukvården vore en staten åvilande angelägenhet. Jag vill emellertid erinra om att den militära sjukvården ombesörjdes av staten endast på garnisonsorter, där särskilda garnisonssjukhus eller garnisonsavdelningar fanns inrättade. I den mån så icke var förhållandet vårdades militära patienter, som var i behov av kvalificerad sjukhusvård, å länslasarett mot gällande legosängsavgift. Utvecklingen har vidare gått därhän att praktiskt taget samtliga garnisonssjukhus i landet nedlagts i samband varmed landstingen förbundit sig att å de allmänna sjukhusen mottaga även militära patienter. Staten har

därvid endast att erlægga den legosängsavgift, som patienten eljest själv skulle ha haft att betala, medan den kommunala huvudmannen svarar för återstoden av vårdkostnaderna.

Avsikten är nu, såsom jag redan nämnt, att även i Stockholm avveckla den särskilda garnisonssjukvården och att militära patienter skall beredas vård å allmän avdelning å karolinska sjukhuset. Om patienten är hemmahörande i Stockholms stad eller län kommer då staden eller landstinget att svara för vårdkostnaden, med undantag av legosängsavgiften, som i princip kommer att åvila den enskilde men för vilken staten kommer att svara.

När det gäller militär patient som icke har hemortsrätt i Stockholms stad eller län skulle däremot, därest ändring icke vidtages i bidragsförordningen, vederbörande hemortslandsting över huvud icke komma att bidra till vårdkostnaderna. Vid bedömandet av frågan om detta kan anses rimligt måste avgörande vikt fästas vid det förhållandet, att det här är fråga om ett rikssjukhus och att det — sedan garnisonssjukvården avvecklats — icke finns något bärande skäl för att på ett sådant sjukhus göra åtskillnad mellan militär rikspatient och annan rikspatient. De bör uppenbarligen i förevarande hänseende bedömas lika. Att staten får erlægga den högre legosängsavgiften för värnpliktiga utomlänspatienter på landstingens allmänna sjukhus har sin grund i att de värnpliktiga är undantagna i det s. k. utomlänsavtalet. Den omständigheten bör emellertid icke förändra till att man beträffande ifrågavarande rikssjukhus, där landstingens bidragsskyldighet är lagligen reglerad, bibehåller en liknande ordning sedan garnisonssjukvården avvecklats. Frågan om landstingens bidragsskyldighet i nu förevarande fall har uppenbarligen endast förhållandevis begränsad ekonomisk räckvidd, och jag vill särskilt understryka, att den omständigheten, att landstingen i detta speciella fall — där det gäller ett rikssjukhus — blir bidragsskyldiga, icke i och för sig bör få tagas till intäkt för att samma princip skall gälla även beträffande landstingens egna sjukhus.

På grund av vad jag sålunda anfört förordar jag, att sådan ändring vidtages i 2 § bidragsförordningen att undantagsbestämmelsen för försvarsväsendet tillhörande personal, som åtnjuter fri sjukhusvård, utgår.

Samma paragraf upptar en bestämmelse om frihet från vårdbidrag för patienter som åtnjuter fattigvård enligt 1 § fattigvårdslagen. Med hänsyn till att fattigvårdslagen numera ersatts av socialhjälpslagen bör i förevarande sammanhang vissa formella jämkningar vidtagas i sistnämnda bestämmelse.

I enlighet med vad jag nu anfört har inom inrikesdepartementet utarbetats förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 30 juni 1937 (nr 655).

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga det inom inrikes-

departementet upprättade förslaget till *förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 30 juni 1937 (nr 655) angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Sven-Olof Hedengren*